

Pol vina, pol vode.

Vesela igra v jednom dejanji.

Spisal

Kosta Trifković,

preložil

Viktor Eržén.

Izdalo in založilo

Dramatično društvo v Ljubljani.

V Ljubljani.

Natisnila „Národna tiskarna“.

1881.

O S O B E :

Marija Zoričeva, vdova.

Sofka, nje hišna.

Lazar Malinščak.

Ivan, njegov sluga.

(Okusno opravljena soba. Na levej in desnej strani miza, kjer se vidijo peresa, papir in črnilo. Zadaaj veliko ogledalo. Poleg miz stojé sofe ali stoli.)

Prvi prizor.

Marija, (katera je doslé čitala, srdito vrže knjigo od sebe). Vse zastonj! Kadar je človeku dolg čas, ne zabava ga niti čitanje najzanimivejšega spisa! Mislila sem, da je zgolj v mestu dolgočasno, zatorej sem prišla sem na kmete živeti „v prosto, z vso lepoto nadarjeno prirodo“. Toda, kaj mi je početi sedaj? Hočem li opazovati, kako rastó cvetlice? Čemú sem si potem najela drago stanovanje? Šla bi se nekoliko izprehajati po okolicah, ali solnce pripéče od sile. Tudi spala bi rada, vendar kaj mi je potlej delati po noči? (Zazéha.) Druzega mi ne ostaja, nego da zeham (zopet zazéha). Moj Bog, vdova je res nesrečna stvar na svetu! Zakaj neki se mi je bilo treba možititi? Še sedaj bi bila lahko deklé, vesela, zadovoljna, brez vsake skrbi! Tudi drugič se marsikdo kloni zakonskemu jarmu — ali jaz ne — po nobednej ceni ne! Jedenkrat zmotiti se, je človeški, to se

leško pripeti vsakomu, toda kdor si celó drugič nakopáva na glavo križe in težave, reči se mora, da je neumnik! Hvalo Bogú in mojemu pokojnemu možu, da sem za vselej prebála takšno bolezen! Okusila sem to sladko zakonsko življenje, katero mi še vedno grení usta.

Drugi prizor.

Sofka in prejšnja.

Sofka (s pismom v roci, stopi v sobo). Náte, milostiva gospá, pismo, katero je k nam prispelo iz mesta! Ravno sedaj sem je vzprijela!

Marija. Pismo! Od koga bi neki bilo? Hočem takoj videti. Najbrž mi kdo pošilja kakšno „vabilo k besedi.“ (Vzame pismo.)

Sofka. „Vabilo k besedi“? Oj, potem morave vsekako iti v mesto.

Marija. A kaj hčeš ti pri „besedi“?

Sofka (obotavljajoč se). Saj znate, milostiva gospá, da stojim ves čas navadno pri vratih v dvorani.

Marija. Kaj še?

Sofka. In poleg mene stojé navadno pevci, kadar ravno nemajo opraviti na odru, ter starejši gospodje!

Marija. Dalje?

Sofka. Moj Bog! Dalje ničesar — če komu uide kakšna smešna beseda, se mi pričnemo smijati.

Marija. Nu, nu, varuj se mi! (Odpre pismo.) Čigovo more pač biti? (Čita podpis.) „S spoštovanjem Lazar Malinščak.“ — Lazar Malinščak? Nigdar še nisem čula o njem!

Sofka. Milostiva gospá, to je najbrž nov snubač!

Marija (prezirno). Potem mi je žal zánj. — Vendar, pogledimo najprej, kar piše (čita:): „Milostiva gospá! Znano vam utegne biti, da imate na sévernem Štajerskem v Nemcih živečega daljnega sorodnika Gregorja Svirčevega.“ (Záse.) Res je! Če se ne motim, je ta mož mojemu pokojnemu očetu bil po materi strijc. (Čita dalje:) „Na vašo veliko srečo ali nesrečo, kakor hočete — stari Gregorij je umrl.“ (Záse.) Lepo! (Čita:) „Ostavil je gotovih novcev za trideset tisoč goldinarjev.“ Vedno lepše! (Čita:) „Neimejoch nijednega bližnjega sorodnika, postavil je naji obá za svoja dediča.“ (Veselo skoči k višku.) Je li mogoče? To je bil vseskozi pameten mož! (Posiljeno.) Skôro žal mi je, da je moral siromak umreti!

Sofka. Pomislite, milostiva gospá: da ni umrl, bi vi ničesar ne dedovali!

Marija. To je tudi res, zato je boljše, da je umrl! Star človek, vse životarenje po svetu se mu je uže moralo pristuditi. Nu, kaj še dalje piše moj poročevalec? (Čita:.) „Postavil naji je sêbi za dediča samo z uvétom“ — (zase) Kaj? (Čita:.) „da se poročiva!“ (Záse.) Midva naj bi se vzela?! Iz tega ne bo nič! Sedaj še le izpoznavam, da sorodnik Gregor ni bil toli pameten mož, kakor sem mislila na prvi hip.

Sofka. A, milostiva gospá, zakaj ne?

Marija (srdita.) Mólči! (Čita dalje:.) „Kajti, ako bi midva ne htela po njegovej želji biti mož in žena, vólil je svoj imetek tamošnjemu „podpornemu delavskemu društvu“, čegar dobrodelni ud je bil uže mnogo let. Če bi se pak samo jeden izmej naji dveh branil skleniti zakon, potem dobode drugi polovico dedščine, a prvega del se ima obrniti prej omenjenemu dobremu namenu v korist.“ (Sofki.) Si li kaj razumela o vsem tem?

Sofka. Se vé, da sem!

Marija. Razjasni mi stvar,

Sofka. To je takó. Če vi hočete, a on nehče, dobodete petnajst tisoč goldinarjev, on pak ničesar; če nasprotno on hoče, a vi nehčete, vzprejme on petnajst tisoč goldinarjev, a vi ničesar; če sta oba

zadovoljna in se vzameta, odmenjenih vama je trideset tisoč goldinarjev; nu, in ako nihče izmej vaju nehče, namreč, vi ne možiti se, in on ne ženiti se, pripade vsota tamošnjemu „podpornemu delavskemu društvu“. Vam je li sedaj vse jasno?

Marija. Popolnem — toda, reči mi je, da takšne oporoke nisem nič kaj vesela. (Zamisli se.)

Sofka. Prosim, berite še dalje!

Marija. Prav praviš! (Čita :) „Ob enem vam naznanjam, da pridem v istem času, kakor to pismo, tudi jaz k vam, da stvar urediva osobno. S spoštovanjem: Lazar Malinščak.“ (Záse.) Vedno boljše.

Sofka. E, kaj bi vas neki to skrbelo! On pride, vi mu bode te po vseči, on vam bode vgajal in — trideset tisoč goldinarjev je naših.

Marija. Nigdar on meni ne bode vgajal, kajti jaz se nehčem možiti!

Sofka. Dobro — a petnajst tisoč goldinarjev.

Marija (jezna). Zlódej vzemi tega bedastega sorodnika, da ni umel zahtevati pametnejših uvetov.

Sofka. Najbrž je dobro znal, da vas ne veseli zakonsko življenje.

Marija (srdita). Kaj je to njemu skrb?!

Sofka. A kaj vas je skrb petnajst tisoč goldinarjev?

Marija. Hočeš li, da me raztožotiš?

Sofka. Jaz? Bog váruj, milostiva gospá, to nikakor ni bila moja namera.

Marija. Kaj mi je storiti? (Mirnejše.) Popolnem sem si v svesti, da mu jaz ne bodem po volji.

Sofka. Kdo vé.

Marija (srdito). Jaz vém!

Sofka. Tega vam ni môči presojati.

Marija. Laže nego tebi.

Sofka. Ne verjamem! — Temveč sem prepričana, da mu bodele takoj po volji.

Marija. Po čem to sodiš?

Sofka. Prvič, — vi imate lep nos.

Marija (stopi k ogledalu). Res?

Sofka. Od nosa je precěj odvisno!

Marija. Morebiti!

Sofka. Potem imate krasne oči.

Marija. Mnogokrat sem uže to čula.

Sofka. Lepe zobé.

Marija. Hvala Bogú, nijednega še ne pogrešam!

Sofka. Obile, svetle lasé.

Marija. O, tujih lâs bi ne nosila za ves svét.

Sofka. Majhno rôko.

Marija. Moje rokavice imajo številko šest.

Sofka. Nežno nožico.

Marija (gleda nogo). Ti črevlji so mi nekoliko preohlapni.

Sofka. S kratka: vi ste zala ženska in morate biti vsakomu ter tudi bodete njemu po vseči.

Marija. Moj Bog, zakaj sem ravno jaz lepa!

Sofka. Res je, bila bi tudi lahko jaz! (Čuje se konjsko kopito, Sofija skoči k oknu.) Milostiva gospa, ženin je uže tú!

Marija. Kaj? Ej, zeló neprijetno! Kaj mi je storiti, kaj početi? Kar tako po domače sem oblečena?

Sofka (smeje se). Oblecite hitro svojo novo obleko!

Marija. Ti se smeješ? Tebi je vse zgolj šala! Nehvaležno bitje! (Tekla po sobi.) Kaj bi pač storila, da mu ne bodem po vseči?

Sofka (zamisli se). Izumela sem!

Marija. Kaj si izumela?

Sofka (patetično). Pomoč, da vas rešim!

Marija. O, govôri, brzo govôri.

Sofka. Dokler je tú ženin, bodite vi hišna Sofka, a jaz sem gospá Zoričeva.

Marija. Ti se menda šališ?

Sofka. Ne, popolnem resna je moja misel. Vi ste moja hišna, a jaz vaša gospá.

Marija. In potem?

Sofka. Moj Bog, kako težko vam je kaj dopovedati! Če bodem jaz gospá, pôrok sem vam, da mu ne bodem po všeči. On se skesá in nama ostane vendar petnajst tisoč goldinarjev. Ste me li sedaj razumeli?

Marija. Zatorej ti hočeš, da on tebe smatra za mene?

Sofka. Se vé!

Marija. A mene za tebe?

Sofka. Takó je.

Marija (se smeje). Prekrasno! Vrlo dobra misel! In ti bodeš uže vse storila, da mu ne vgajaš?

Sofka. To se razume, dà! Toda, hitive, da se preoblečeve, ter se vsaka pripravi za svojo nalogo.

Marija. Idive — idive! (Otidete v stransko sôbo.)

Tretji prizor.

Lazar Malinščak in sluga Ivan.

Lazar (vstopivši). Še jedenkrat ti pravim, da hočem.

Ivan (prtljago nesoč na glavi). Gospod — Lazar. Ne zini mi več niti besedice!

Ivan. Imate li še zdravo pamet?

Lazar (srdito). Jezik za zobe! To je meni skrb.

Ivan (spusti prtljago na tla). Sam vrag ni še kaj tacega videl!

Lazar (Preteč mu). Ivan!

Ivan (popolnem uljudno). Izvolite, gospod?

Lazar (mirno). Takó te imam rad! A zdajci sleci to svojo livrejo! Ná, obleci mojo suknjo. (Menjata suknji.) Prav dobro ti pristoji. Čakaj, da ti ogrnem tudi plašč. — Takó! — Še lasé si malo pogladi, (pomaga mu) ter nekoliko hlače doli potegni. (Popravlja mu obleko.) Nu, sedaj je popolnem dobro, in zdiš se mi kakor kakšen davkar po milosti božjej.

Ivan. Ne vem sicer, kakšen sem v tej obleki, ali, da jaz naméstujem gospoda, to se mi še ni pripetilo vse žive dni.

Lazar. Niti mnogim drugim se ni, a vendar delajo takisto. Toda, sedaj slušaj! Zbêri svoj um, in gledi, da ne bodeš po všeči mojej nevesti, kajti, če jej bodeš po volji, dam te preteposti. Nasprotno pak, če jej ne bodeš po volji, poklonim ti svojo sè srebrom okovano pipo, na katero imaš piko uže zdavna.

Ivan. Sè srebrom okovano pipo? O, potem kar nič ne skrbite. Bès me plentaj, če bi se jej

prikupil. Vendar, vest mi ne dá mirú. Še jedenkrat vas moram vprašati, ali se v resnici nehčete ženiti?

Lazar. Kar se dostaje tega, ne bodi te skrb, kajti jaz ti še poslednjič ponavljam, da nehčem.

Ivan. Vam li ne bode poznejše žal, da ste rekli takó?

Lazar. Nigdar.

Ivan. Res ne?

Lazar. Nikakor!

Ivan (posnemajoč gospôdo). Prav od srca vas milujem zatorej.

Lazar. Dobro, Ivan, porojen si za gospoda! Čujem, da nekdo prihaje, zatorej brž začniva!

Četrty prizor.

Sofka (v gospodскеj), Marija (v hišnej obleki). Prejšnja.

Sofka (Mariji). Pusti me sámó!

Marija (záse). Začela je dobro! (Otide.)

Ivan (Lazarju). Spravi mi to prtljago takoj izpred očíj!

Lazar (záse). Ej, dolgopéto človeče, potrpi, da bodem zopet jaz gospodar! (Otide).

Peti prizor.

Ivan in Sofka.

(Ta prizor se deklamuje v komičnem patosu.)

I v a n.

Sluga sem ponižen vam, gospá predraga!
(Kloni se.)

S o f k a.

Jaz sem vam na službo! (Záse.) Trešči moč
te vraga! (Kloni se.)

I v a n.

Lazar Malinščák vsegdar se imenujem,
Vaših zdaj, gospá, ukazov pričakujem! (Kloni se.)

S o f k a.

Zorič jaz Marija tú stojim pred vami,
Čast posebna, da obiščete me sámí! (Kloni se.)

I v a n.

Kakor znano vam je, vse na svetu gine,
Pônos, sreča često v hip človeku mine,
Smrtnikov blagóst, krasôta in imetje,
Vsahne dostikrat črez noč, — kot v slani cvetje!

S o f k a.

Dobro jaz besed pomèn umejem vaših,
V boljšo večnost da sorodnikov se naših

Jeden je preselil. Svirčev bil nazvan je,
Vinski brat vsegdar, zdaj v zêmlje hlad de-
ján je.

I v a n (občinstvu).

Slavna vi gospôda, solze zdaj točite,
Britko to izgubo v srcih občutite,
Smrt da vrlega moža je nam pobrala,
Bal se ni ničesar — najmenj pa bokala!

S o f k a.

Ženske znane so gotovo vam slabósti,
Póčiti srcé mi hoče od britkosti!
Misli žalostne pozabiti skušajva (po vsem tri-
vijalno)
Tam vzemite stol, in kaj pokramoljajva! (Séde.)

I v a n (séde).

Živi mi ljudje, ki smo v najlepšem cvetu,
Najdemo lehkó zabav dovolj po svetu. (Po-
tegne iz žepa pipo.)

S o f k a.

Razni so načini, tožnost da se lajša,
Svojim umom vsak najboljše čas si krajša.
(Potegne iz žepa tobačnico.)

I v a n (záse).

Gledi bésa, njuha? Lepa to je vdova?

Sofka (záse).

V tujej hiši puši? Šêga je surova!

Ivan.

Naš sorodnik Svirčev, Bog mu daj nebesa!
Blag mož bil je, in ko duša iz telesa
Mu se je ločila, vsak za njim je plakal.

Sofka.

Znal je mnogokdo, da zdaj je kaj pričakal.

Ivan.

Tisoč samo trideset je on zapustil!

Sofka.

Vsota preoskromna, da bi kdo se ustil!

Ivan.

Midva vse to dedovati zdaj imáva.
Pol te vsote meni, pol je vam priznava,
Če po njega volji v zakon bi stopila; —
„Družba delavcev“ sicer bo vse dobila!

Sofka (popraska se po čelu).

Zákona če naju kdo se branil bode,
Delež svoj po oporoki izgubode!

Ivan.

Prav takó je, to so pisane resnice,
Dobro Grega nama je podkuril vice! (Plune.)

Sofka (popraska se z nova, záse).

Kar po kmetski pluje — da me gnjus potresa!

Ivan (záse).

Menda se drže živalce nje telesa! (Glasno.)
Nigdar ne prelómim njega zadnje volje,
Skrbel je za naji, da ni mogel bolje.
Nadej poln takoj sem k vam se jaz napotil,
Srčen znak vzprijem je, da se nisem zmotil!
(Zapali pipo.)

Sofka.

Vaš obisek cenjeni največja čast je,
Ljubeznjivi govor slušati vaš slast je! (Njuha.)

Ivan.

Gola je resnica, človek nisem strasten,
Blaga, mirna duša, niti nič oblasten,
Časi pripeti se — kaj bi vam to skrival?
Da premaga vino me, ki sem ga vžival!

Sofka.

Prosim vas, gospod, to vse je samo šala,
Tudi jaz najrajša pijem iz bokala!

Ivan.

Poleg vina ljubim na vso moč kvartanje,
Dà, in često svét bi ves dal za igranje!

Sofka.

Prav takisto jaz se s kvartami zabavam,
Pôsel ta najljubši mi je, če ne spavam!

Ivan.

Marsikaj vedó ljudjé, kar ni verjeti,
Pravijo, da, če sem vinjen, ni imeti
Z manoj kacega prepira, kajti: psujem
In proklinjam, ter — se prav nič ne sra-
mujem.

Sofka.

Kdo se menil bi za ljudske govorice,
Pametnik vsak vé, kaj je na tem resnice.
Moj soprog pokojni trôho ni bil bolji,
Toda, vendar vse je šlo po mojej volji. (Njuha.)

Ivan.

Klevetalk se zbor pri kavi pogovarja,
Zmenke skrivne da imam s hčerjo pivarja.
Jedva jo poznam, verújte mi za Boga.

Sofka.

Mej ljudmi živeti prava je nadloga!

To izkušam sama, ker za kavalirja
Svét podtika necega mi oficirja! (Njuha).

Ivan.

Dalje govoré, da v loterijo stavim,
In da neštevílo novcev s tem zapravim!
(Plune.)

Sofka.

Glejte nu, še v tem sva si precej jednaka,
Meni le premajhna zdi se stava vsaka.

Ivan.

Vrhu vseh slabostij duša sem poštena:
Z manoj zadovoljna bode moja žena!

Sofka.

Jaz sem dobra vam, čemú vam to skriváti?
Mož ne bode se imel pritoževáti!

Ivan.

Vse življenje bodi posvečeno ženi!

Sofka.

Volja moževa ostaje sveta meni!

Ivan.

Moja do žené ljubezen vedno traja!

Sofka.

Vse moj dragi mož sladkosti vživa raja!

Ivan (vstane).

Zdaj dovolj besed, lehkó me prav poznate!

Sofka (vstane).

Pójem tudi vi o meni vže imate!

Ivan.

Rad bi znal, kako se boste odločili!

Sofka.

Vi ste prvi!

Ivan.

Ne, to boste vi storili!

Prosim vas uljudno!

Sofka.

Res, mi ni mogoče!

Ivan.

A, gospá predraga! —

Sofka.

Meni je kar vroče!

Ivan.

Toli sem oskromen, da izgovoriti
Ni mi moč, kar ima srečo odločiti
Posedanjemu življenju, a pismeno
Vso razkriti hčem ljubezen vam ognjeno.

Sofka.

Z vašimi po vsem se jaz nazori strinjam,
Rudečica me obliva, če spominjam
Se, da morala bi vam odgovor dati,
Rajše si zatorej hočeva pisati!

Ivan.

Vspeha dobrega pričakujoč naznanjam,
Draga vi gospá, ponižno da se klanjam!
(Gre k vratom.)

Sofka.

Z Bogom! Kdo ve, ali pride čas ločitve,
Ali morebiti večne dan združitve.

Ivan (záse).

Rekla bode „ne“, — jaz stavil bi tisóče!
(Otide.)

Sofka.

Oj, gorje mi, če bi pisal, da me hoče!

Šesti prizor.

Marija in Sofka.

Marija (vstopi naglo). Kakó je?

Sofka. Vse dobro!

Marija. Si mu li bila po volji?

Sofka. Brez možjan bi moral biti, če sem mu jaz bila po všeči! Njuhala sem pred njim, praskala se po čelu, rekla, da rada pijem, da rada kvartam, da zapravljam mnogo novcev v loteriji, da sem bila osorna sè svojim prvim soprogom, s kratka: navela sem vse, kar mi je prišlo na pamet.

Marija. Kakor čujem, si vse še pretirávala! Toda, kako sta se zmenila?

Sofka. Dogovorila sva se, da si javiva pismo, ali hočeva ali ne.

Marija. Čemú pismo?

Sofka. To je vsekako mnogo bolje, kaj? Ako bi si bila imela povedati stvar ustno, imel bi vendar jeden od naju začeti, a družemu bi ostalo časa dovolj, da potem uravna svoj odgovor.

Marija. Umejem! Midve hočeve zatorej pismo izreči svoje mnenje! Toda, kaj nama je pisati?

Sofka. Čujte me, milostiva gospá! Jaz sem prepričana, da mu niste bili po všeči. Vi zatorej slobodno lahko pravite „da“. Tacim načinom

vam ostane vaš del, a ne bode vam treba omožiti se z njim.

Marija. Kaj pak, če tudi on reče „da“?

Sofka. Ne bodi vas tega skrb; on gotovo ne pritrdi, sicer bi res smel šteti se mej največje bedake na svetu.

Marija. Dobro, samo da veš, ka mu nisi bila po vseči.

Sofka. Niti najmenj!

Marija. Potem bodeve rekli „da“. Pojdi z menoj, da ti spišem pismo. (Otideti.)

Sedmi prizor.

Lazar in Ivan.

Lazar. Ti praviš, naj bi rekla, „da“?

Ivan. I kakó pa, ker zrela bi morala biti za blaznico, če bi si izbrala takšnega moža, kakršen sem bil jaz.

Lazar. Vendar bi naposled tudi ona utegnila reči „da“?

Ivan. Ej, ne, tega ne stori takó gotovo, kakor sem si uže v svesti, da sem si pošteno zaslužil vašo lepo pipo.

Lazar. Dobro, dobro — dobodeš jo. Sedaj idi, da sestavim pismo. (Ivan otide, Lazar séde in

piše:) „Premila gospá! Je li treba, da vam še izrečno povem, kar se umeje uže samo po sebi? Kako bi meni vi ne bili po vseči, ko vendar ves svet govori o vašej krasoti in duhovitosti? Milostiva gospa, istina je: ljubim vas iskrno, in ničesar bolj ne želim, nego da se v bodoče naju osodi popolnem združite. Vaš čestitelj

Lazar Malinščak.

Takó! Zdaj še list zavijem — dobro, vse je v redu in petnajst tisoč je rešenih.

Osmi prizor.

Marija in prejšnji.

Marija (prinese v rôci pismo — stopivši k Lazarju): Milostiva gospá pošilja to pismo.

Lazar (záse). Prijeten obrazek ta hišna! (Glasno.) V prav čas, tudi jaz imam jedno tukaj od svojega gospoda!

Marija. Gospá bi ob jednom rada vedela, kedaj odpotujeta! (Záse.) Da bi se ju vsaj jedenkrat uže iznebila!

Lazar. Vaša gospá bi menda najrajše videla, da se to zgodi čim prej mogoče?

Marija. Prosim, tega nisem rekla. (Záse.) Kakó me zaljubljeno pogleduje.

Lazar. Razume se, da vi ne, — vaša gospá. Recite, da jaz ne morem vedeti, kedaj se bode mojemu gospodu zljubilo iti. Kar se dostaje mene, rad bi tu ostal še dlje.

Marija. Vam je li po volji tukaj?

Lazar. Vse ravno ne!

Marija. A kaj vendar?

Lazar. Taka lepa hišna, kakor si ti! (Hoče jo objeti.)

Marija. Nazaj, predrznež neporedni! (Záse.) Žal, da je sluga; ni ravno nápačen.

Lazar. Nu, nu, — le nikar se mi ne jezite, to je bila samo šala. Dajte mi pismo!

Marija. Náte — dajte mi vi svoje!

Lazar. Evo vam ga! (Menjavši pismi ji odpreta in čitata.)

Marija (vznemirjena, záse). On hoče?

Lazar (vznemirjen, záse). Ona pristaje?

Marija (záse): On hoče, jaz hočem, stvar bi zatorej bila zvršena.

Lazar (záse). Jaz hočem, ona hoče, — ne kaže, nego da se poročiva?

Marija (srdito, záse). Iz te moke ne bode kruha!

Lazar (srdito, záse). Nigdar, dokler bodem mihal z mezincem, ne naložim si na vrat zakonskega jarma!

Marija (záse). In ta neumnica mi še trdi, da mu ni bila po všeči!

Lazar (záse). Oni tepec se je rotil pri vseh svetcih, da jej ni mogel biti po gódi!

Marija (záse, srdito). Sedanjim moškim je res uže vsaka smét po všeči, samo, da je ženskega spola. Sram jih bodi!

Lazar (záse, srdito). Ženske se pa tudi zaljublajo uže v vsacega, če ima le pol hlač. Daleč smo prišli!

Marija (srdito hodi po sobi). Ne, iz tega ne bode nič, ne more nič biti! Vzela naj bi tacega pijanca, kvartopirca, loterijsta, prepiravca in bábjaka? In za samo petnajst tisoč goldinarjev? Niti za milijon ne!

Lazar (stopa srdito po sôbi). Jaz, ki sem srečno varoval se vsa svoja mladostna in budalasta leta, nakopati si na glavo zakonskih nadlog, jaz da bi jemal zdaj ženo, katera njuha tobak, pije vino na bokale, po ves dan igrá kvarte, stavi strastno v loterijo, in Bog vedi kaj še vse?! Ne — nigdar in nikoli, rotim se, zaklinjam se, da — nigdar!

Marija (záse). Od gole jeze sem uže vsa bolna!

Lazar (záse). Človek bi se skoraj od srda zaletaval v zid!

Marija (snide se z Lazarjem). Vaš gospod je nesramnež, neotesan človek, puhloglavec, zapravljivec, zanikarnik! Marija Zoričeva mu nigrdar ne bode žena. Ste li čuli?

Lazar. Vaša gospa je neumna njuhačica, klevetulja, spletkarica, prevzetnica. Lazar Malinščak je ne bi vzel v zakon, dôkler mu le zadnji prst še miga. Ste li razumela?

Marija. Nesramnež, neotesan človek, puhloglavec, zapravljivec, zanikarnik, pijanec, kvartopirec!

Lazar. Njuhačica, klevetulja, spletkarica, prevzetnica, pijanka, kvartopirka!

Marija) (ob jednom). Kar sapo mi zapira,
Lazar } (ob jednom). človek bi se lehkó za-
dušil.

(Padeta na sofi ter jameta zvoniti.)

Deveti prizor.

Sofka, Ivan in prejšnja.

Sofka (prihitevši v sobo). Kaj ukažete?

Ivan (takisto). Kaj izvolite, gospod?

Marija (začudena). Vode! (Sofka otide.)

Lazar (takisto). Vina! (Ivan otide.)

Marija (záse). Kaj to pomenja?

Lazar (záse). Ta je gospá?

Marija. Vi zatorej niste sluga?

Lazar. A vi niste hišna? (Obádba se zasmejeta.)

Marija (resno). Gospod Malinščak, vi ste me grdo okanili, izdali ste se za slugo — to ni bilo kavalirski!

Lazar (resno). Milostiva gospá, tega ni ravno treba, odrekam se svoje dedščini, ker jaz vas vzeti nehčem. Vi morate slobodno gospodovati sè svojim delom.

Marija. Oprostite, miloščine ne vzprijemljem rada.

Lazar. Tem menj jaz!

Marija. Zatorej mi bodete najbrž dovolili, da se dedščini odrečem tudi jaz.

Lazar. Kakor hočete! Je li treba to storiti pismeno?

Marija. Kakor vam drago!

Lazar. Bodi zatorej pismeno!

Marija. Dobro, pismeno! (Sédeta vsak k drugej mizi in se delata, kakor bi pisala, a se vedno le skrivno spogledujeta.)

Lazar (skoči k višku in gre k Mariji). Prosim vas, gospá! Če me uže po nobednej ceni nehčete imeti za soproga, mislim, da imam vsaj pravico, vprašati vas, kaj vas odvráča od tega?

Marija. Vzrok je ta: ker so vsi moški nestanovitni sleparčki, nevredni poštene soproge. Žené so jim róbkinje, o sebi mislijo, da so vzvišena bitja, nadarjena z vso pametjo in velicim razumom, vedno hoté samo zapovedovati, a uboga žena naj bi kakor ura točno izvrševala vsa njih povelja, nobedna stvar jim uže ni po volji — kratko malo: človek jim kar ustreči ne more!

Lazar (nedolžno). To sem ravno hotel izvedeti! (Otide na svoje mesto.)

Marija (vstane in se šetajoča po sobi ustavi pred Lazarjem). Smem li zadostiti svojeji radovednosti in vam staviti tisto vprašanje, katero ste vi stavili meni?

Lazar. Tudi vas mika izvedeti vzroke? Povem vam jih: Ženske ne znajo, razven nadlegovati možé. Vsak hip hoté novo obleko, potem zopet silijo soproge v gledališče, na zabave, na plese, na kmete, v toplice itd. Nigdar pak ne vprašajo, kje novcev zajemati, katerih se povsodi obilno troši. Dalje so ljubosumne, takoj se čutijo razžaljene, padajo v nezavest in kaj vem še vse!

Marija (nedolžno). Hotela sem samo znati! (Otide k svojemu sedežu.)

Lazar (vstane ter gre k Mariji). Obče se ne sme trditi, da bi bil vsak mož nestanoviten sleparček. Jaz poznam obilo vernih soprogov, ka-

teri svoje žene visoko cenijo in spoštujejo ter jim o vsacej priliki s čem ugajajo; imajo jih za svoje povzdane drúge, namesto najboljših prijateljev, katerim nasproti nigdar ne rekó nobedne hude besede!

Marija (radostno). Res?

Lazar. Prisezam vam, da sem govoril resnico!

Marija. Nu, reči je tudi meni, da poznam ženske, katere si ne napravljajo vsak hip nove obleke, katere čuvajo svojo hišo in živé le za svojega soproga, ne grenéč mu življenja, temveč razveseljujoč ga in proganjajoč mu skrbi, ter jedino pazeč na to, da ga osrečujejo. —

Lazar (radostno). Res? Ali se nahajajo na svetu tudi take ženske?

Marija. Zagotavljam vas, dà!

Lazar. Morebiti! (Sede k mizi, da bi pisal.)

Marija (takisto — oba molčita).

Lazar. Želite li ravno pismo?

Marija. O, prosim, vi ste izrazili to željo!

Lazar. Jaz? Bog varuj! Ne jaz, nego vi!

Marija. Oprostite, jaz se popolnem vem spominjati, da ste vi sprožili to misel!

Lazar. Dobro, če sem jaz takó htel. Toda, premislil sem se in dejal bi, da je tudi ustna izpóved dovoljena.

Marija. Meni je vse jedno! (Zopet molčita.)

Lazar. Vi ste menda rekli, da mi v zakon nehčete podati roké?

Marija. Kdo, jaz? Vi ste rekli!

Lazar. Jaz? Bog varuj! Vi ste bila prva!

Marija. Motite se — za trdno vem, da ste vi —

Lazar (steče k njej). Če sem jaz to dejal, potem —

Marija. Nu?

Deseti prizor.

Sofka, Ivan in prejšnja.

Ivan (prinese vina Lazarju). Izvolite, gospod!

Sofka (prinese vode Mariji). Ukazujte, milostiva gospá!

Lazar (záse). Ravno sedaj je moral priti! (Natoči si in pije.)

Marija (záse). Bès te plentaj! (Natoči si in pokuša.)

Lazar. To vino je pravi cviček!

Marija (strese se). Voda nema nič pravega okusa!

Lazar (stopi k Mariji). Smem li primešati malo vina?

Marija. Prosila bi vas lepo! Ali tudi vi želite nekoliko vode?

Lazar. Prosim vas uljudno! (Natočita in pokušata.) Nu, ali voda še nema primernega okusa?

Marija. Popolnem dobra je! A vino, je li še kislo?

Lazar. Ni, milostiva gospa! Ravno kakor treba. Toda, trčiva vsaj!

Marija. Na zdravje!

Lazar (pristopi k njej, nežno). Milostiva gospá! Vi ste voda, jaz vino! Voda ne velja mnogo brez vina, a niti vino brez vode, bodi zatorej po sedaj —

Marija (nudi mu roko). Pol vina, pol vode! (Objameta se.)

Lazar. In takó vsi dosedanji dogodki, niso družega —

Marija. Kakor predmet za veselo igro!

Ivan. Prosim, gospod, za veselo igro bi trebalo še nečesa.

Lazar. In to bi bilo?

Ivan. Da se tudi vaju služabnika poročita!

Lazar. Prav praviš! Kritiku na ljubo, zemit se tudi vidva!

(Konec.)

